

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

AIVD houdt zijn verleden binnenskamers

de Jong, B.

Publication date

2014

Document Version

Final published version

Published in

Socialisme en Democratie

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

de Jong, B. (2014). AIVD houdt zijn verleden binnenskamers. *Socialisme en Democratie*, 71(5), 39.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

AIVD houdt zijn verleden binnenskamers

Door **Ben de Jong**

Gastonderzoeker bij de Faculteit der Geesteswetenschappen van de Universiteit van Amsterdam

Zoals praktisch elke overheidsorganisatie in Nederland vandaag de dag heeft de AIVD transparantie hoog in het vaandel staan. Wat er in de praktijk van die transparantie terecht komt leert een recent voorbeeld. De AIVD heeft Eleni Braat — tot voor kort ‘diensthistoricus’ van de AIVD — in de gelegenheid gesteld een boek te schrijven over een thema waar tot nu toe vrijwel niets over bekend was: de sociale geschiedenis van de Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD), voorganger van de AIVD. In *Van oude jongens, de dingen die voorbij gaan... Een sociale geschiedenis van de Binnenlandse Veiligheidsdienst 1945-1998* baseert Braat zich op interviews die zij heeft afgenomen met 37 gepensioneerde BVD-ambtenaren en op het interne personeelsblad van de BVD, dat de toepasselijke naam *Het Spionnetje* droeg.

Dankzij Braats boek weten we nu dat er bij de BVD medio jaren vijftig een afdeling was waar de medewerkers, als ze bij de afdelingschef moesten komen, niet met hun naam werden opgeroepen maar met een nummer. Dit gebeurde om ook voor collega's hun identiteit geheim te houden. Geheimhouding tegenover buitenstaanders blijkt voor BVD-medewerkers een vaak terugkerend probleem geweest te zijn. Men mocht aan vrienden en kennissen niet zeggen waar men werkte en er moesten dus allerlei smoezen worden verzonnen.

De huidige dienstleiding van de AIVD heeft *Van oude jongens, de dingen die voorbij gaan...* jammer genoeg alleen intern verspreid. De buitenwereld weet dus officieel van niets. Blijkbaar ontbreekt het besef dat een organisatie die om operationele redenen zeer veel geheim moet houden van wat men nu doet, juist openheid dient te betrachten met betrekking tot de eigen geschiedenis. Zoals de historicus en voormalig NIOD-directeur Hans Blom heeft betoogd, is opening van zaken met betrekking tot de eigen geschiedenis voor een organisatie als de AIVD een van de manieren om alsnog, met vertraging, maatschappelijke verantwoording af te leggen, waar dat in het heden niet of nauwelijks kan. De AIVD is ten slotte een overheidsdienst die de bevoegdheid heeft in het geheim grondrechten van burgers te schenden.

Vreemd genoeg zegt het huidige hoofd van de AIVD, Rob Bertholee, in een voorwoord bij *Van oude jongens, de dingen die voorbij gaan...* dat deze publicatie een goed voorbeeld is van ‘de waarde die de AIVD blijft hechten aan transparantie, dialoog, en maatschappelijke verantwoording over zijn verleden’. Hoe deze mooie woorden te rijmen zijn met het besluit het boek van Eleni Braat niet voor externen beschikbaar te stellen, lijkt een vraag waarop alleen een middeleeuwse theoloog een antwoord kan bedenken. Gelukkig heeft de Stichting Argus het boek van Braat over de BVD in zijn geheel op internet gezet. Het is te downloaden via www.stichtingargus.nl/bvd/pub/oudejongs.pdf.